

OBZORJA STROKE

nografijo in pisati samega sebe reflektira izredno pomembno vprašanje objektivnosti in subjektivnosti etnološkega oz. antropološkega pisanja. Edini avtor, ki zastopa zamejske Slovence, je mladi raziskovalec **Andrej Furlan** iz Trsta s prispevkom *Slovenščina v muzejih slovenske narodnostne manjšine v Italiji*. Kako praktično rešuje vprašanja, ki jih z izredno prodornostjo načelno zastavlja pravkar omenjeni madžarski avtor, nam predstavlja mag. **Mojca Ravnik** v članku *Terenski pogovori - vir za etnološke in etnolingvistične raziskave*. Pri **Našku Križnarju** ne gre za jezik in tekste z vidika filologije, ampak semiologije, saj obravnava v tem ključu uporabo video kamere z njej lastnim jezikom.

Razdelek **Jezik v javnosti** sestavljata le dva članka, vendar s silno medsebojno odbojnostjo. Akademik prof. dr. **Zdravko Mlinar** vabi k optimističnemu ocenjevanju sprememb, ki našo materinščino postavljajo pred nove izzive in preizkušnje; pisatelj in prevajalec **Janez Gradišnik** pa svari pred pretirano lagodnostjo v tej zvezi, saj nam skušnje na robovih slovenskega etničnega ozemlja dokazujejo, kam pripelje pritisk tujščine na jezikovno substanco nosilcev, ki ne gojijo lastne samozavesti.

Veliko odgovornost za to nosi šola, kar želi poudariti razdelek **Materinščina v naši šoli**. Zato smo veseli odziva svetovalke za slovenski jezik **Milene Ivšek**, da sodeluje v njem s prispevkom *Slovenščina kot živ jezik v šoli*. Enako velja za prof. dr. **Toma Korošca**, ki se pridružuje z analizo izrazi-tejših napak v knjižnem jeziku pri 500 abiturientih slovenskih šol v članku *Nekaj kazalnikov o znanju pisne knjižne slovenščine pri slovenskih srednješolcih*.

Sledi razdelek **Materinščina v raziskavah: Znanost**

mladini, v katerem s povzetki svojih raziskovalnih nalog sodelujejo pod vodstvom požrtvovalnih mentoric slavistk naslednji dijaki in dijakinje: **Boštjan Tratar** s Srednje tehniške šole v Celju, **Tanja Tekstor**, **Nuša Kotar** in **Katja Špik** s Srednje zdravstvene šole in gimnazije v Ljubljani ter **Ingrid Ambrožič** z osnove šole v Divači.

Tudi rubrika **Gradivo in zapisi** je v skladu s tematsko zasnovo zbornika ustrezno izpolnjena. V njej sodelujejo s svojimi krajšimi prispevki **Sonja Horvat** (*Mikrotoponimi na Vrheh in v dolini Raše /P-Ž/*), **Janez Mikic** (*Poročilo o zapisovanju narečij v Slovenski Istri*), **Silvo Torkar** (*Od prezira k priznavanju, od preganjanja k zbiranju slovenskega narečnega besedišča*), **Cilka Trobec** (*Moj narečni jezik*), **Zvone Kopač** (*Doživetja nekega narečja*), **Berta Golob** (*Osebnost stališče o jeziku*), **Radovan Jelinčič** (*Folklorno gradivo iz Prvačine*).

Druge rubrike v zborniku: **Polemika, Kronika, Ocene in poročila** so do tematske zasnove zbornika ravnodušne, v njih pa nastopajo **Angelos Baš**, **Tone Cevc**, **Janez Dolenc**, **Marjetka Golež**, **Herta Maurer-Lausegger**, **Monika Kropce**, **Rajko Muršič** in nekateri že spredaj imenovani avtorji.

Vseh sodelujočih avtorjev je enainštirideset (41), zbornik pa obsega 420 strani.

Pripis: Na koncu še iskrena zahvala za zaupanje vsem sodelujočim avtorjem in za lepo sodelovanje tajnici uredništva gospe Marti Koren in višjemu strokovnemu sodelavcu gospodu Dušanu Merharju. Brez njiju tega zbornika v taki obliki ne bi bilo.

Mojca Ramšak

TAKO SMO ŽIVELI 2. ŽIVLJENJEPISI KOROŠKIH SLOVENCEV.

Uredila Marija Makarovič.

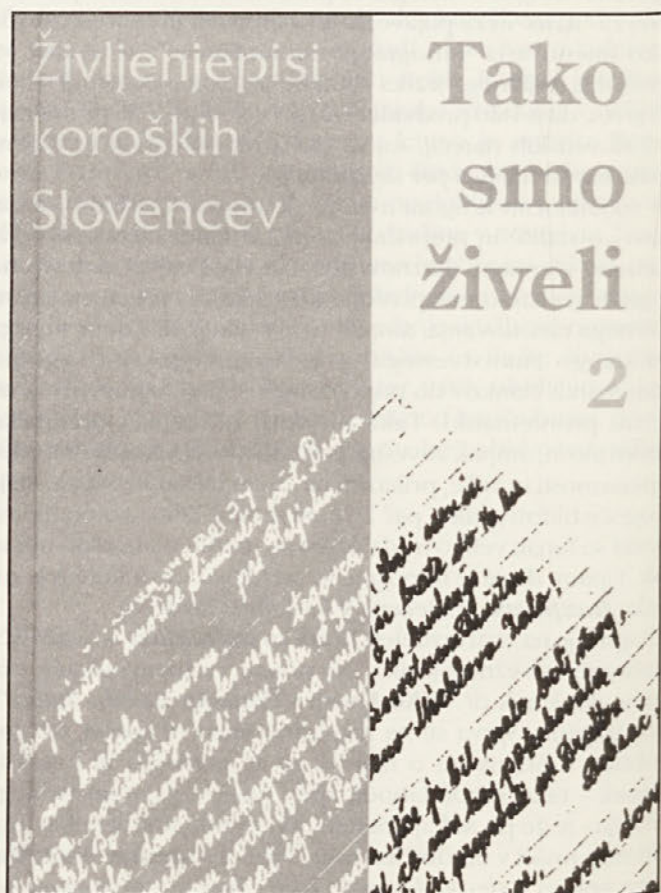
Krščanska kulturna zveza in Slovensko narodopisno društvo Urban Jarnik,

Celovec 1994.

222 str., il.

ISBN: 3-85013-385-0

Druga knjiga iz serije življenjepisov *Tako smo živeli*, *Življenjepisi koroških Slovencev*, prinaša življenjepise 17 Slovencev, od tega šest moških in enajst žensk iz različnih krajev na avstrijskem Koroškem, od Zahomca do Vogrč oziroma od Spodnje Ziljske doline do Podjune. Merilo za izbor je bila starost: pri tem je imel najstarejši pripovedovalec 90 let (rojen leta 1904) in najmlajša pripovedovalka 60 let (rojena leta 1934). Zapisane zgodbe v knjigi si sledijo po istem kriteriju, od najstarejšega do najmlajše. Pripovednic in pripovednikov,

ki so svoj življenjepisi napisali sami, je sedem, deset življenjskih zgodb pa so zapisali sodelavci zbirke (Micka Miškulnik, Maja Logar in Aleksander Tolmaier) in etnologinja dr. Marija Makarovič, urednica zbirke. Slednja je sestavila tudi vprašalnik za zapisovanje življenjskih zgodb (objavljen v prvi knjigi). Sestoji iz trinajstih sklopov, ki zajemajo vprašanja o življenjskem ciklu pripovedovalcev: otroška leta, mladost, življenjski sopotnik, otroci, sedanost, podedovana in pripovedovalčeva sporočila, jaz in spremembe, domačija, prosti čas, delo, odnos do narave, vera, jaz - Slovenec.

Zgodbam sledi slovarček narečnih in manj znanih izrazov, uporabljenih v knjigi, in nemški povzetek. S slovarčkom je razumevanje besedila olajšano tudi tistim bralcem, ki jim govor pripovednic in pripovednikov ne bi bil v prvem hipu razumljiv. Sicer pa je besedila v obeh knjigah lektoriral in priredil dr. France Vrbinč.

Nove možnosti, ki jih odpira ta način zbiranja in posredovanja informacij, ki v subjektivnih opisih življenjskih

razmer v obliki neposredne izpovedi prinašajo etnološke in druge podatke o času, geografskem in družbenem okolju, so predvsem v tem, da si bralec sam ustvari podobo življenja pripovedovalcev in da na podlagi organizacije zgodb presodi socialno strukturo. Prav osvetljevanje časovnih in družbenih sprememb, kakor se kažejo v življenjskih zgodbah, je bil eden od razlogov, zakaj se je urednica knjige dr. Makarovičeva lotila zbiranja. Zgodbe pripovedovalcev so neinterpretirane (oziroma je interpretacija že sortiranje in urejanje zgodb). Na začetku vsake zgodbe so prikupni uvodi zapisovalcev, uredniški posegi so navedeni v oklepaju in le na mestih, kjer bi bila jasnost biografskega gradiva preskromna ali dvomna, kjer bodisi manjka natančna časovna ali pa je po domače zapisana krajevna opredelitev. Narečne besede so v poševnem tisku.

Zbranih zgodb je vsaj še za eno knjigo - to lahko pričakujemo v letošnjem letu.

Mojca Ramšak

NA POTI V VAS/UNTERWEGS INS DORF. KULTURA NA RADIŠAH SKOZI 90 LET/STREIFZUG DURCH 90 JAHRE KULTUR AM RADSBERG.

Uredila Mojca Ramšak in Tomaž Ogris.
Slovensko prosvetno društvo Radiše,
Slovenska prosvetna zveza v Celovcu,
Celovec 1994,
86 str., il.
ISBN 3-85435-233-6

To je že druga knjiga iz dvojezične serije Naša regija/Unsere Region. Temeljni namen publikacij, ki so leta 1993 začele izhajati na pobudo Zveze prijateljev mladine Ljubljana Center in Slovenske prosvetne zveze, je bil objavljati gradivo z osnovnošolskih etnodelavnic, ki potekajo na dvojezičnem ozemlju v Rožu na avstrijskem Koroškem.

Na lanskoletni etnodelavnici na Radišah je sodelovalo 18 osnovnošolcev iz Ljubljane in Radiš, ki so pod vodstvom treh študentk etnologije in dveh etnologinj raziskovali pet tem, ki so segale na vsa tri področja etnološke sistematike oz. kulture. Področje materialne ali gmotne kulture sta zastopali temi o domači obrti in delu verske stavbne dediščine ali raziskavi znamenj, kapelic in križev; družbeno ali socialno kulturo sta raziskovali skupini s temama o velikonočnih šegah in načinu združevanja otrok; na področje duhovne kulture pa je segala tema o bajkah, pripovedkah in legendah.

Raziskovano področje Radiše s pripadajočimi vasi je bilo raziskano na štirih ravneh, ki se razprostirajo znotraj kulture oziroma njene delitve na materialni, socialni in duhovni del in sicer: geografsko je bilo lokalizirano na vasi: Radiše/Radsberg, Verovce/Werouzach, Tuče/Tutzach, Zg. Rute/Oberkreuth, Dvorec/Schwartz, Zabrda/Saberda in Kozje/Kossiach, kronološko je bilo umeščeno v čas med 1930 do 1994 (do prve letnice seže spomin še živečih pripovedovalcev), socialno pa je bilo definirano s kmečko plastjo.

Poleg teh petih prispevkov delovnih skupin zbornik obsega še spremne besede Gustava Brumnika, predsednika Sloven-

